EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 22.7.2021
COM(2021) 408 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o přezkumu a aktualizaci třetího prováděcího plánu Evropské unie v souladu čl. 9 odst. 4 nařízení (EU) 2019/1021 o perzistentních organických znečišťujících látkách

{SWD(2021) 201 final}

1. ÚVOD

Stockholmská úmluva o perzistentních organických znečišťujících látkách (dále též „POP“)[1] (dále jen „Stockholmská úmluva“) byla přijata v květnu 2001 a vstoupila v platnost v roce 2004. Evropská unie (dále jen „Unie“) a její členské státy[2] jsou smluvními stranami této úmluvy[3], jež byla v právu Unie zpočátku provedena nařízením (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách[4]. Toto nařízení bylo nahrazeno přepracovaným nařízením (EU) 2019/1021 o perzistentních organických znečišťujících látkách[5] (dále jen „nařízení o POP“).

Podle článku 7 Stockholmské úmluvy se od smluvních stran vyžaduje, aby:

a) vytvořily a vynasnažily se zavést prováděcí plán k plnění svých závazků v rámci úmluvy;

b) předložily svůj prováděcí plán konferenci smluvních stran do dvou let ode dne, kdy pro ně Stockholmská úmluva vstoupí v platnost;

c) pravidelně přezkoumávaly své prováděcí plány a v případě potřeby prováděly jejich aktualizaci, a to způsobem stanoveným rozhodnutím konference smluvních stran.

První evropský prováděcí plán nazvaný „prováděcí plán Společenství“ byl vypracován v roce 2007 (SEK(2007) 341)[6]. Prováděcí plán Společenství byl nejprve aktualizován „prováděcím plánem Unie“ vydaným v roce 2014 (COM(2014) 306 final) a poté byl aktualizován počátkem roku 2019 (COM(2018) 848 final). Přezkum a aktualizace třetího prováděcího plánu byly nezbytné, aby bylo možné dále řešit:

1) přepracované znění nařízení o POP, které v červenci 2019 nahradilo původní nařízení (ES) č. 850/2004;

2) zahrnutí řady nových perzistentních organických znečišťujících látek do Stockholmské úmluvy, včetně pesticidu dikofolu a průmyslové chemické látky perfluoroktanové kyseliny (PFOA), jejích solí a sloučenin příbuzných PFOA, a

3) technický a legislativní pokrok dosažený v této oblasti.

Tento prováděcí plán Unie byl předmětem konzultace s příslušnými orgány členských států, průmyslem, organizacemi na ochranu životního prostředí a s širokou veřejností. Prováděcí plán Unie bude předložen sekretariátu Stockholmské úmluvy v souladu se závazky Unie jakožto smluvní strany.

2. PERZISTENTNÍ ORGANICKÉ ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKY (POP)

POP jsou chemické látky, které přetrvávají v životním prostředí, kde dochází k jejich bioakumulaci, a které představují riziko významných nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí. Tyto znečišťující látky se dostávají přes mezinárodní hranice daleko od svého zdroje, a dokonce se hromadí v regionech, kde nikdy nebyly používány nebo vyráběny. POP představují hrozbu pro životní prostředí a lidské zdraví po celém světě; příkladem

[1] http://www.pops.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/2232/Default.aspx

[2] Jeden členský stát úmluvu dosud neratifikoval (Itálie).

[3] Rozhodnutí Rady ze dne 14. října 2004 o uzavření Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách jménem Evropského společenství (2006/507/ES) (Úř. věst. L 209, 31.7.2006, s. 1).

[4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 ze dne 29. dubna 2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách a o změně směrnice 79/117/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 7).

[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1021 ze dne 20. června 2019 o perzistentních organických znečišťujících látkách (přepracované znění) (Úř. věst. L 169, 25.6.2019, s. 45).

[6] https://ec.europa.eu/environment/chemicals/international_conventions/pdf/sec_2007_341.pdf

kumulace těchto látek v EU jsou arktický, baltský a alpský region. Za účelem snížení a odstranění výroby, používání a uvolňování těchto látek je považováno za nezbytné přijmout mezinárodní opatření. Látky regulované mezinárodními právními nástroji, jež se týkají POP, jsou uvedeny v tabulce 1.

3. MEZINÁRODNÍ DOHODY O POP

3.1. Protokol EHK OSN o perzistentních organických znečišťujících látkách[7]

Protokol o perzistentních organických znečišťujících látkách (dále „protokol o POP“) k Úmluvě EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států (CLRTAP) byl přijat dne 24. června 1998 v dánském Aarhusu. Protokol o POP schválila Evropská unie a 23 členských států[8]. Protokol o POP se v současné době zaměřuje na seznam 16 látek zahrnujících jedenáct pesticidů, dvě průmyslové chemické látky a tři nezáměrné vedlejší produkty. V roce 2009 smluvní strany přijaly rozhodnutí přidat na seznam sedm nových látek. Tato rozhodnutí však ještě nevstoupila v platnost.

Protokol o POP zakazuje okamžitě nebo v pozdější fázi výrobu a používání uvedených chemických látek a obsahuje ustanovení týkající se nakládání s odpady, které se z těchto chemických látek skládají nebo je obsahují. Zavazuje smluvní strany ke snížení svých emisí dioxinů, furanů, polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU) a HCB a stanoví specifické mezní hodnoty emisí pro spalování komunálního, nebezpečného a zdravotnického odpadu. Konečným cílem je vyloučit veškeré vypouštění, emise a ztráty perzistentních organických znečišťujících látek.

3.2. Stockholmská úmluva

Stockholmská úmluva byla přijata v roce 2001 v rámci Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a v platnost vstoupila v roce 2004. Podporuje globální opatření týkající se výchozí skupiny dvanácti perzistentních organických znečišťujících látek, přičemž celkovým cílem je ochrana lidského zdraví a životního prostředí před těmito látkami. V úmluvě se od smluvních stran vyžaduje, aby přijaly opatření pro odstranění nebo snížení úniků těchto látek do životního prostředí. Výslovně se v ní odkazuje na přístup předběžné opatrnosti stanovený zásadou 15 Deklarace z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji z roku 1992. Tato zásada je provedena článkem 8 Stockholmské úmluvy, který stanoví pravidla pro zařazení dalších chemických látek.

V příloze A Stockholmské úmluvy je v současnosti uvedeno 28 chemických látek nebo skupin chemických látek, které podléhají zákazu výroby a používání, kromě případů, kdy byly uděleny generické nebo zvláštní výjimky. Kromě toho se v souladu s přílohou B Stockholmské úmluvy přísně omezuje výroba a používání DDT, pesticidu stále používaného v mnoha rozvojových zemích. Příloha B obsahuje i perfluoroktansulfonovou kyselinu (PFOS), její soli a perfluoroktansulfonylfluorid (PFOS-F), pro něž jsou rovněž zavedeny výjimky a přijatelná použití.

Generické výjimky povolují použití látek pro výzkum v laboratorním měřítku nebo použití jako referenční vzorek, jakož i nezáměrné stopové kontaminující látky v chemických látkách, směsích a předmětech. Na předměty obsahující POP, které byly vyrobeny nebo již používány před vstupem příslušné povinnosti v platnost, se rovněž vztahuje výjimka, za předpokladu, že

[7] https://unece.org/environment-policyair/protocol-persistent-organic-pollutants-pops

[8] Protokol o POP dosud neschválily Řecko, Malta, Polsko a Portugalsko (https://treaties.un.org/Pages/ParticipationStatus.aspx?clang=_en).

smluvní strany oznámí sekretariátu Stockholmské úmluvy informace o používání těchto předmětů a vnitrostátní plán pro nakládání s odpady vzniklými v souvislosti s těmito předměty.

Úniky nezáměrně vyrobených vedlejších produktů uvedených v příloze C (dioxiny, furany, PCB, PeCB, HCB, PCN (od prosince 2016) a hexachlorbutadien (od prosince 2018)) se neustále snižují, přičemž hlavním cílem je pokud možno jejich úplné odstranění. Podle přílohy C musí smluvní strany podporovat a v souladu se svými akčními plány vyžadovat použití nejlepších dostupných technik pro nové zdroje v rámci svých hlavních kategorií zdrojů, které jsou uvedeny v části II a části III přílohy C Stockholmské úmluvy.

Stockholmská úmluva rovněž předpokládá identifikaci zásob, které sestávají z POP nebo tyto látky obsahují, jakož i bezpečné nakládání s nimi. Odpady, které tyto látky obsahují, sestávají z nich nebo jsou jimi znečištěné, se musí zneškodňovat tak, že se v nich obsažené perzistentní organické znečišťující látky zničí nebo nevratně přemění, aby odpad již nevykazoval vlastnosti POP. Pokud toto řešení nepředstavuje alternativu přijatelnou pro životní prostředí nebo je-li obsah látek POP nízký, lze odpady zneškodnit jiným způsobem šetrným k životnímu prostředí. Metody zneškodňování, které mohou vést k obnově nebo opětovnému použití POP, jsou výslovně zakázány. Při přepravě odpadů mají být zohledněna příslušná mezinárodní pravidla, normy a pokyny, jako například Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování z roku 1989.

Tabulka 1: Přehled POP regulovaných na mezinárodní úrovni (nové POP přidané do Stockholmské úmluvy od roku 2009 jsou zvýrazněny šedě)

Látka	**Číslo CAS**	**Uvedená ve Stockholmské úmluvě**	**Uvedená v protokolu EHK OSN o POP**	**Uvedená v nařízení EU o POP**
Záměrně vyráběné POP				
aldrin	309-00-2	příloha A	ano	ano
chlordan	57-74-9	příloha A	ano	ano
chlordekon	143-50-0	příloha A	ano	ano
dieldrin	60-57-1	příloha A	ano	ano
endosulfan	959-98-8 33213-65-9 115-29-7	příloha A	ne	ano
endrin	72-20-8	příloha A	ano	ano
heptachlor	76-44-8	příloha A	ano	ano
hexabrombifenyl (HBB)	36355-01-8	příloha A	ano	ano
hexabromcyklododekan (HBCDD) (včetně jeho izomerů)	25637-99-4 3194-55-6 134237-50-6 134237-51-7 134237-52-8	příloha A	ne	ano
hexabromdifenylether a heptabromdifenylether	36483-60-0; 68928-80-3; a další	příloha A	ano	ano ano
hexachlorbenzen (HCB)	118-74-1	příloha A	ano	ano
alfa-hexachlorcyklohexan*	319-84-6; 608-73-1	příloha A	ano: hexachlorcyklohexany (HCH; CAS: 608-73-1[9]), včetně lindanu (CAS: 58-89-9)	ano (všechny izomery včetně gama-HCH nacházejícího se v lindanu)
beta-hexachlorcyklohexan*	319-85-7	příloha A		
lindan*	58-89-9	příloha A		

[9] Toto číslo CAS zahrnuje izomerní směs alfa, beta, gama, delta a epsilon HCH.

Látka	Číslo CAS	Uvedená ve Stockholmské úmluvě	Uvedená v protokolu EHK OSN o POP	Uvedená v nařízení EU o POP
mirex	2385-85-5	příloha A	ano	ano
pentachlorbenzen	608-93-5	příloha A	ano	ano
pentachlorfenol (PCP)	87-86-5 a další	příloha A	ne	ano – přidán v přepracovaném znění v roce 2019
polychlorované bifenyly (PCB)	1336-36-3 a další	příloha A	ano	ano
tetrabromdifenylether a pentabromdifenylether	40088-47-9; 32534-81-9; a další	příloha A	ano	ano
				ano
toxafen	8001-35-2	příloha A	ano	ano
DDT	50-29-3	příloha B	ano	ano
perfluoroktansulfonová kyselina (PFOS), její soli a perfluoroktansulfonylfluorid (PFOS-F)	1763-23-1; 307-35-7 a další	příloha B	ano	ano
perfluoroktanová kyselina (PFOA), její soli a sloučeniny příbuzné PFOA	335-67-1	příloha A	ne	ano – přidány v dubnu 2020
chlorované parafiny s krátkým řetězcem (SCCP)	85535-84-8; a další	příloha A	ano	ano
hexachlorbutadien (HCBD)	87-68-3	příloha A	ano	ano
polychlorované naftaleny (PCN)	70776-03-3 a další	příloha A	ano	ano
bis(pentabromfenyl)ether, známý též jako dekabromdifenylether (c-dekaBDE)	1163-19-5	příloha A	ne	ano – přidán v přepracovaném znění v roce 2019
dikofol	115-32-2	příloha A	ne	ano – přidán v červnu 2020
Nezáměrně vyrobené POP				
polychlorované dibenzo-*p*-dioxiny (PCDD)	1746-01-6	příloha C	ano	ano
polychlorované dibenzofurany (PCDF)	1746-01-6	příloha C	ano	
hexachlorbenzen (HCB)	118-74-1	příloha C	ano	ano
pentachlorbenzen	608-93-5	příloha C	ano	ano – přidán v přepracovaném znění v roce 2019
polychlorované bifenyly (PCB)	1336-36-3 a další	příloha C	ano	ano
polychlorované naftaleny (PCN)	70776-03-3 a další	příloha C	ano	ano – přidán v přepracovaném znění v roce 2019
polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU)	207-08-9 a další	ne	ano	ano
hexachlorbutadien (HCBD)	87-68-3	příloha C	ano	ano – přidán v přepracovaném znění v roce 2019

* Lindan, alfa- a beta-hexachlorcyklohexan, jakož i chlordekon a hexabrombifenyl jsou nové perzistentní organické znečišťující látky podle Stockholmské úmluvy, již předtím však byly zařazeny do Protokolu o POP a do nařízení o POP.

4. ÚČEL PROVÁDĚCÍHO PLÁNU UNIE PRO PERZISTENTNÍ ORGANICKÉ ZNEČIŠŤUJÍCÍ LÁTKY

Stockholmská úmluva ukládá všem smluvním stranám povinnost vytvořit a vynasnažit se zavést plán k plnění svých závazků vyplývajících z této úmluvy. Závazek Unie je rovněž proveden v článku 9 nařízení o POP. Komise proto v roce 2007 vytvořila prováděcí plán pro perzistentní organické znečišťující látky, který zahrnuje také látky spadající do působnosti Protokolu o POP[10]. Tento plán byl následně několikrát aktualizován v návaznosti na vývoj Stockholmské úmluvy, Protokolu o POP a práva Unie.

Celkovým účelem prováděcího plánu Unie je nejen splnit právní závazky, ale rovněž vyhodnotit přijatá opatření a stanovit strategii a akční plán pro další opatření Unie týkající se POP zahrnutých ve Stockholmské úmluvě a/nebo v Protokolu EHK OSN o těchto látkách.

Cílem prováděcího plánu Unie tedy je:

- přezkoumat stávající opatření Unie týkající se POP,
- posoudit jejich účinnost a dostatečnost při plnění závazků vyplývajících ze Stockholmské úmluvy,
- určit potřeby dalších opatření Unie,
- stanovit plán pro provádění dalších opatření,
- identifikovat a posílit vazby a potenciální synergie mezi řízením POP a dalšími politikami v oblasti životního prostředí a jinými oblastmi politik a
- zvýšit informovanost o POP a opatřeních na jejich kontrolu.

5. SHRNUTÍ PROVÁDĚCÍHO PLÁNU UNIE

Čtvrtý prováděcí plán Unie je stanoven v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k této zprávě. Přezkum a aktualizace třetího prováděcího plánu řeší změny obsažené v přepracovaném znění, v nařízení o POP, zařazení nových perzistentních organických znečišťujících látek do Stockholmské úmluvy a technický a legislativní pokrok v dané oblasti.

V úvodu se nachází přehled mezinárodního právního rámce nařízení o POP, včetně shrnutí Protokolu EHK OSN o POP a Stockholmské úmluvy.

V **kapitole 2** je uveden současný stav plnění závazků EU jako smluvní strany výše zmíněných mezinárodních právních rámců. Jsou v ní popsány příslušné platné právní předpisy EU, jakož i finanční nástroje na podporu provádění.

Obsahuje zejména nové oddíly prováděcího plánu Unie, které poskytují podrobný popis nařízení o POP. V rámci nařízení o POP plní Evropská agentura pro chemické látky (ECHA) řadu úkolů na podporu Evropské komise, mimo jiné při určování nových látek, které jsou kandidáty na zařazení mezi perzistentní organické znečišťující látky. Tato změna nařízení těsněji slaďuje postupy podle nařízení o POP s příslušným právním předpisem o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH), tj. s nařízením (ES) č. 1907/2006. Kromě toho je agentura ECHA povinna poskytovat na svých internetových stránkách[11] doplňující informace, včetně oznámení o přípravě návrhu na zařazení nové látky na seznam a osmitýdenního konzultačního okna pro všechny zúčastněné strany, což

[10] SEK(2007) 341.

[11] https://echa.europa.eu/cs/understanding-pops

umožňuje větší transparentnost a přístup k poskytování údajů o kandidátských POP pro průmysl, nevládní organizace a výzkumné subjekty.

Nařízení o POP rovněž mění povinnost členských států podávat zprávy. Roční a tříleté podávání zpráv Komisi o pokroku v plnění cílů nařízení (ES) č. 850/2004 podle článku 12 se nahrazuje článkem 13 nařízení o POP, který od členských států vyžaduje, aby vypracovaly a zveřejnily podrobnou zprávu o pokroku v plnění cílů nařízení o POP. Členské státy musí Komisi a agentuře ECHA umožnit přístup k informacím obsaženým ve zprávách.

Kapitola 2 dále obsahuje doplňující informace o právních předpisech Unie týkajících se půdy a kontaminované půdy, které v předchozích verzích prováděcího plánu Unie a prováděcího plánu Společenství chyběly. Tyto informace zahrnují podrobnosti o směrnici o odpovědnosti za životní prostředí (2004/35/ES), nařízení o hnojivých výrobcích (EU) 2019/1009 a tematické strategii pro ochranu půdy.

V **kapitole 3** je uvedeno celkové hodnocení POP v Unii z hlediska jejich výroby, použití a uvádění na trh, jakož i jejich stávajících zásob a kontaminace toků odpadů. Tato kapitola vychází zejména ze zpráv a z prováděcích plánů zpracovaných členskými státy.

Jsou v ní obsaženy nové, podrobně rozvedené oddíly, které zahrnují zejména:

- bromovaný zpomalovač hoření dekabromdifenylether (dekaBDE), který se v Unii široce používal v plastech a bytovém textilu do doby, než v březnu 2019 vstoupilo v platnost omezení REACH týkající se používání dekaBDE. V květnu 2017 se konference smluvních stran Stockholmské úmluvy rozhodla zařadit dekaBDE na seznam v příloze A. Prováděcí plán Unie uvádí, že nejvíce byl dekaBDE v Unii využíván v roce 2000, kdy jeho spotřeba činila 75 000 tun, přičemž do roku 2019 bylo jeho používání postupně zcela zastaveno. Vzhledem k životnosti předmětů ošetřených dekaBDE lze očekávat, že dopad dekaBDE na toky odpadů bude přetrvávat ještě několik let,
- perfluorované povrchově aktivní činidlo perfluoroktanovou kyselinu (PFOA), její soli a sloučeniny příbuzné PFOA. PFOA je po perfluoroktansulfonové kyselině (PFOS) druhou perfluorovanou a polyfluorovanou alkylovou látkou (PFAS) uvedenou v příloze Stockholmské úmluvy. PFOA se v Unii rozsáhle používá ve velmi široké škále aplikací jako prostředek odpuzující vodu, olej a skvrny a také jako meziprodukt při výrobě fluorovaných polymerů. PFOA byla přidána do Stockholmské úmluvy v roce 2019 s řadou výjimek. Nakládání s PFOA a odpady kontaminovanými PFOA představuje pro Unii v příštím desetiletí a v dalších letech významný náročný úkol,
- pesticid pentachlorfenol (PCP), který se dříve používal jako konzervační prostředek na dřevo, především v průmyslových prostředích, např. na sloupy elektrického vedení a železniční pražce. PCP, jeho soli a estery byly přidány do přílohy A Stockholmské úmluvy v květnu 2015. Používání PCP v Unii bylo od roku 1991 omezeno a v roce 2008 bylo dále omezeno prostřednictvím nařízení REACH. Ačkoli se PCP k ošetření dřeva v Unii již po mnoho let nepoužívá, životnost ošetřených dřevěných trámů může být až 50 let, což může potenciálně vést k problémům s konečným nakládáním s odpadním dřevem,
- pesticid dikofol, který se používal jako náhrada za DDT pro regulaci roztočů a jiných škůdců u různých plodin, jako je ovoce, zelenina, okrasné rostliny, bavlna a čaj. Dikofol byl přidán do Stockholmské úmluvy v květnu 2019. V rámci Unie se roční využití dikofolu snížilo z 317 tun za rok 2000 na 32 tun za rok 2009. Po roce 2010 již

použití dikofolu nebylo v Unii dále povoleno. V roce 2013 byl dikofol přidán rovněž do směrnice o normách environmentální kvality (2013/39/EU). Očekávají se omezené problémy vyplývající z dřívějšího použití (a nad rámec míst, kde se tak dělo), i když kontaminace dovážených plodin může představovat oblast pro další kontrolu.

Kapitola 3 rovněž obsahuje aktualizace činnosti směřující ke konečnému vyřazení a destrukci (nebo nevratné přeměně) polychlorovaných bifenylů (PCB) používaných jako teplonosné kapaliny v dielektrických zařízeních. Průzkum provedený v roce 2017 ukázal, že většina členských států učinila značný pokrok směrem k odstranění používání zařízení obsahujících PCB. Nařízení o POP obsahuje cíl stanovený Stockholmskou úmluvou pro postupné ukončení používání PCB do roku 2025.

Kapitola 3 dále podrobně popisuje práce na přehodnocení kritérií POP pro vysoce mobilní látky s možností vypracování nových doplňkových kritérií pro kritérium bioakumulace.

Kapitoly 4 a 5 poskytují hloubkovou analýzu jednotlivých závazků vyplývajících ze Stockholmské úmluvy, jež mají vliv na zacházení s POP v Unii. Prováděcí plán Unie v návaznosti na tuto analýzu vymezuje 31 opatření s cílem zlepšit provádění závazků Unie vyplývajících ze Stockholmské úmluvy.

Kapitoly 3 a 4 dokládají, že používání látek uvedených ve Stockholmské úmluvě nebo v Protokolu o POP a regulovaných nařízením o perzistentních organických znečišťujících látkách před rokem 2008 (staré POP) je v EU postupně ukončováno. Ke zbývajícímu využití starých POP dochází pouze u předmětů, které byly vyrobeny a uvedeny na trh před vstupem nařízení o těchto látkách v platnost, a u vzorků pro výzkumné účely. Na oba zbývající druhy využití se vztahují obecné výjimky stanovené ve Stockholmské úmluvě a v nařízení o POP.

Perzistentní organické znečišťující látky, které byly do seznamu Stockholmské úmluvy nebo do Protokolu o POP nově zařazeny v letech 2009 až 2017, byly následně zahrnuty do nařízení o POP. Používání POP přidaných do Stockholmské úmluvy v květnu 2019 bylo v Unii buď již dávno ukončeno (dikofol) nebo byly tyto látky podrobeny dalším regulacím podle REACH (PFOA, její soli a příbuzné sloučeniny) a v roce 2020 byly přidány do nařízení o POP.

Některé POP, zejména bromované zpomalovače hoření (PBDE a HBCDD) a perfluorované chemické látky (PFOA, její soli a příbuzné sloučeniny) se ještě donedávna používaly, což znamená, že v několika nadcházejících letech může odpad obsahující tyto látky představovat pro Unii a členské státy problém. Kromě toho byl odpad obsahující POP (např. zastaralé pesticidy nebo kontaminovaná zařízení) do některých členských států dovezen za účelem jeho zneškodnění a odstranění. Uvedený dovoz proběhl v souladu s ustanoveními Stockholmské úmluvy a přispívá k celkovému snížení množství POP i k řádnému nakládání s nimi v celosvětovém měřítku.

V několika členských státech se stále nacházejí zásoby zastaralých pesticidů obsahujících POP, jejichž výroba, používání a uvádění na trh jsou nyní v rámci nařízení o POP přísně zakázány. Tyto zásoby a jiné odpady, které sestávají z POP nebo jsou jimi kontaminovány, vyžadují odpovídající zacházení, aby bylo zajištěno jejich zneškodnění způsobem šetrným k životnímu prostředí, včetně specifikace a revize příslušných mezních hodnot a postupů nakládání s odpady. Za tímto účelem Komise v současné době připravuje návrh na změnu příloh IV a V nařízení o POP.

Průzkum v členských státech provedený v roce 2017 u zbývajících používaných zásob PCB v teplonosných kapalinách pro dielektrická zařízení ukázal, že oproti předpokládaným zásobám z roku 1990 jich zůstalo necelých 10 %. U malého počtu členských států však byly

zbývající používané zásoby mnohem vyšší, a to přibližně ve výši 50 % oproti úrovni z roku 1990. Stockholmská úmluva stanoví postupné ukončení používání PCB v zařízeních do roku 2025 a od smluvních stran požaduje, aby do roku 2028 zajistily nakládání s odpady z kapalin obsahujících PCB způsobem, který bude šetrný k životnímu prostředí.

Kapitoly 6 a 7 poskytují další informace o provádění jiných závazků, než jsou závazky přímo související s chemickými látkami uvedenými v seznamu. Dokládají, že výměna informací o technických záležitostech mezi členskými státy a se třetími zeměmi stále není uspokojivá a měla by se zlepšit, aby bylo lépe podporováno provádění nařízení o POP.

Kromě toho se na podzim roku 2019 konala veřejná konzultace o nejnovějším návrhu prováděcího plánu Unie. Zpětná vazba od respondentů upozornila na obavy široké veřejnosti i odborníků. Respondenti zejména upozornili na nedostatek viditelnosti probíhajících činností týkajících se POP na úrovni členských států a Unie (včetně toho, jak by mohli sami přispět) a na nedostatek komunikace přizpůsobené správným skupinám zúčastněných stran, pokud jde o zjištění hlavních obav a problémů v oblasti POP. Respondenti z řad široké veřejnosti zejména zdůraznili své největší obavy ohledně informací o zastaralých pesticidech a o kontaminaci potravin.

Komunikace s veřejností a klíčovými zúčastněnými stranami je ústředním bodem jednoho z 31 opatření ke zlepšení provádění závazků Unie.

Prostřednictvím různých nástrojů poskytuje Unie a členské státy značnou technickou a finanční pomoc na podporu provádění Stockholmské úmluvy rozvojovými zeměmi.

6. CELKOVÉ ZÁVĚRY

Právní opatření v Unii týkající se výroby, uvádění na trh a používání perzistentních organických znečišťujících látek, jakož i opatření, jež se týkají nakládání s odpadem sestávajícím z těchto látek nebo tyto látky obsahujícím, jsou dostatečně komplexní na to, aby byly splněny závazky vyplývající z úmluvy a z Protokolu o POP.

Při odstraňování těchto látek bylo dosaženo významného pokroku. Výroba a použití všech POP jsou až na malé výjimky zakázány. Hlavním úkolem pro Unii je vyloučit tyto látky z odpadového cyklu a ze zbývajících zásob, neboť ty nadále představují významný zdroj emisí. Největší problémy se v současnosti týkají bromovaných POP, které se dříve používaly jako zpomalovače hoření (PBDE a HBCDD), perfluorovaných chemických látek (PFOA, jejích solí a příbuzných sloučenin), nakládání se zastaralými pesticidy a úplného ukončení používání PCB v dielektrických zařízeních, aby bylo dosaženo cíle pro rok 2025 stanoveného v nařízení o POP.

S ohledem na závazky vyplývající ze Stockholmské úmluvy a s přihlédnutím k situaci v Unii uvádí prováděcí plán 31 opatření potřebných ke splnění těchto závazků. Pět opatření, jež se týkají zejména nově zařazených chemických látek, je nových. Osm opatření probíhá a šestnáct opatření bylo uvedeno již v předchozím prováděcím plánu a stále probíhá, jelikož dosud nebyla dokončena nebo jsou i nadále relevantní.

Únik POP v důsledku jejich nezamýšlené výroby zůstává jednou z nejdůležitějších otázek, které je v EU třeba vyřešit. Několik opatření je proto věnováno vypracování odpovídajících opatření s cílem dosáhnout dalšího snížení emisí těchto látek. Předcházení vzniku nezáměrných POP za pomoci vývoje procesů a technologií, které zamezují jejich vytváření, by se mělo řešit zejména v oblasti průmyslové výroby, ale mělo by se týkat rovněž zdrojů v domácnostech, mezi něž patří difúzní zdroje spalování. Nadále je zapotřebí podporovat další výzkum a technologický rozvoj v této oblasti.

Všechny členské státy vypracovaly seznamy zařízení obsahujících polychlorované bifenyly (PCB), jakož i akční plány pro jejich sběr a zneškodnění. Informace o současném množství zařízení obsahujících PCB ukazují, že mnoho členských států dosáhlo dobrého pokroku; stále však existují problémy, jež musí některé členské státy překonat, a zároveň je potřeba vyvinout další úsilí ke splnění cíle uvedeného ve Stockholmské úmluvě, který spočívá v postupném ukončení používání PCB do roku 2025.

Používání bromovaných POP jako zpomalovačů hoření, zejména PBDE a HBCDD, bylo v Unii rozšířeno, nyní je používání PBDE a HBCDD podle nařízení o POP zakázáno, přičemž postupné ukončení bylo završeno již před několika lety. Životnost ošetřených předmětů však představuje problém pro nakládání s odpadními materiály, jež tyto látky obsahují. Bylo dosaženo dobrého pokroku ve vývoji technik pro identifikaci a separaci těchto látek v rámci toků odpadů, včetně pokynů sekretariátu. V úsilí o řešení problémů, které přítomnost bromovaných POP v toku odpadů přináší, je však třeba pokračovat. Zatímco se s ošetřenými plasty nakládá v rámci definovaného toku odpadů podle směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ)[12], ošetřený textil vstupuje do toků komunálního odpadu, kde je o tomto problému potenciálně nižší informovanost.

V EU se stále v omezené míře vyrábí perfluoroktansulfonová kyselina (PFOS), její soli a perfluoroktansulfonylfluorid (PFOS-F). Jediným zbývajícím zdrojem emisí PFOS, které vznikají ze zamýšleného použití látky, je používání PFOS při pokovování. V souvislosti s tímto použitím již proběhl průzkum alternativ a náhradních řešení, které je třeba realizovat, čímž dojde k úplnému ukončení používání PFOS.

PFOA byly v Unii široce využívány v celé řadě různých aplikací, což pravděpodobně přinese významné problémy v oblasti odpadů a bude potenciálním zdrojem emisí. Kromě toho prováděcí plán Unie seznává, že zatímco PFOS a PFOA byly zařazeny do seznamu podle Stockholmské úmluvy a nařízení o POP, v případě ostatních sloučenin PFAS probíhají na úrovni Unie i na mezinárodní úrovni další práce, včetně návrhu Norska na zařazení perfluorhexansulfonové kyseliny (PFHxS) do Stockholmské úmluvy. Opatření zaměřená na řešení PFAS v Unii i celosvětově jsou proto zahrnuta do unijní strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek[13].

Odpovědi v rámci veřejné konzultace o návrhu prováděcího plánu Unie pak v neposlední řadě zdůraznily problémy v oblasti komunikace a zapojení. Komise a členské státy v rámci probíhajícího opatření vyhodnocují potřebu a přidanou hodnotu společné akce – koordinovaných informačních kampaní na úrovni Unie – v oblasti POP, s přihlédnutím k povinnosti členských států šířit environmentální informace o perzistentních organických znečišťujících látkách podle směrnice 2003/4/ES[14]. Šíření informací o POP již bylo posíleno vytvořením internetových stránek ECHA o těchto látkách a vytvořením informační platformy pro monitorování chemických látek (IPCheM). Je však třeba provést další přezkum toho, jaký druh šíření informací je zapotřebí, aby zúčastněným stranám napomohl k snadnějšímu vyhledání informací, zejména o probíhajících činnostech týkajících se POP.

[12] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) (Úř. věst. L 197, 24.7.2012, s. 38).

[13] COM(2020) 667 final.

[14] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS (Úř. věst. L 41, 14.2.2003, s. 26).